

ZHODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI HOSPODÁŘSKÉ ČINNOSTI MENŠINOVÝCH STÁTNÍCH LESNÍCH PODNIKŮ V ČR A SR V LETECH 2005-2014

ECONOMIC ASSESSMENT OF MINORITY STATE FOREST ENTERPRISES IN THE CZECH REPUBLIC AND SLOVAK REPUBLIC IN 2005-2014

MARKÉTA BERANOVÁ ✉ - MIROSLAVA NAVRÁTILOVÁ

Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická, Kamýcká 129, 165 21 Praha, Czech Republic

✉ e-mail: mberanova@pef.czu.cz

ABSTRACT

The paper discusses the application of elementary financial analysis in two selected state-owned companies: Vojenské lesy a statky ČR (VLS) in the Czech Republic, and Vojenské lesy a majetky SR (VLM) in the Slovak Republic. Our work aims to assess the efficiency of these two state-owned forestry companies by means of financial analysis (specifically profitability, liquidity and activity ratios) and comparing their results in the period of 2005–2014. The profitability ratios have obviously been better and more stable at the VLS with an upward trend since 2010, while VLM has experienced a downward trend for all monitored indicators from 2005. Similar results and trends are reported in the area of liquidity. As regards activity, specifically net assets turnover, both companies had the same average values in the monitored period. The trend of inventory turnover was constant for both companies, while receivables turnover oscillated greatly throughout the monitored period. Specific factors pertaining to forestry must be taken into account, in this case the purpose of existence of both companies in particular.

Klíčová slova: lesnictví; finanční analýza; Česká republika; Slovenská republika; státní lesní podnik; komparace

Key words: forestry; financial analysis; state forest company; comparison; Czech Republic; Slovak Republic

ÚVOD

Předkládaný příspěvek je zaměřen na aplikaci elementární finanční analýzy ve vybraném státním podniku v České republice – Vojenské lesy a statky ČR, s. p., a Slovenské republice – Vojenské lesy a majetky SR, š. p., a komparaci jejich výsledků ve sledovaném období let 2005–2014.

Jedním z hlavních cílů transformace a ekonomické reformy lesního hospodářství bylo zvyšování rentability celého tohoto sektoru. Změny struktury vlastnictví velmi často navazují na změny politické (KROTT 2008), a stejně tak tomu bylo i v tomto případě. V roce 1992, kdy proběhla transformace bývalých podniků státních lesů, došlo k významnému poklesu podílu státního vlastnictví ve prospěch vlastnictví soukromého (KUPČÁK 2004; ŠMÍDA, DUDÍK 2014).

V současnosti je rozhodující podíl lesů na území České republiky ve vlastnictví státu (rel. 59,74 %, abs. 1 552 603 ha porostní plochy), dále ve vlastnictví fyzických osob (rel. 19,24 %, abs. 500 002 ha porostní plochy) a ve vlastnictví obcí a měst (rel. 16,86 %, abs. 438 096 ha porostní plochy) (ZPRÁVA 2015). Na území Slovenské republiky je situace podobná, rozhodující podíl lesů má ve vlastnictví stát (rel. 40,1 %, abs. 777 599 ha porostní plochy), dále je velká část lesů

ve vlastnictví různých společenství (rel. 22 %, abs. 206 296 ha porostní plochy) a ve vlastnictví soukromníků (rel. 10,6 %, abs. 206 246 ha porostní plochy) (SPRÁVA 2015). OLIVA (2006) konstatuje, že společnost a stát nemohou odhlédnout od problematiky obhospodařování lesa. Státní orgány na všech stupních řízení musí svou činností zajistit efektivnost při zacházení s lesem jako přírodním zdrojem a současně jako veřejným statkem, dále také zdůrazňuje důležitost lesa jako strategického majetku ve vlastnictví státu.

V současném globalizovaném a konkurenčně silném prostředí je stále více kladen důraz na zvyšování efektivity hospodaření, a to nejen u lesů v soukromém vlastnictví. Základní podmínkou efektivnosti a stability hospodaření je průběžné hodnocení ekonomické situace podniků. Prostřednictvím měření ekonomické situace lesních podniků je možné zhodnotit, zda podnik dosahuje stanovených cílů a zda je konkurenceschopný. MUCHIRI et al. (2010) uvádí, že sledování a měření výkonnosti podniku je důležitým nástrojem pro udržitelné řízení. Informace o lesním hospodaření a trendech v lesnickém prostředí jsou důležité nejenom pro vlastníky lesů, ale i pro komerční sektor, stát, neziskové a jiné organizace (KEENAN et al. 2015). Stejně tak ZOBRIŠT et al. (2006) potvrzuje důležitost znalosti o hospodaření podniků v sektoru lesnictví, především pro plánování v této oblasti.

Základním a nejpoužívanějším nástrojem pro měření a hodnocení ekonomické situace, resp. finanční situace podniku je finanční analýza, která vychází z podrobného studia a analýzy účetních výkazů (CHOW, STEDE 2006). V praxi nejčastěji využívanou technikou je poměrová analýza – tedy aplikace poměrových ukazatelů, které umožňují komparaci jak v čase, tak i mezi jednotlivými podniky vzájemně (SEDLÁČEK 2011).

Problematikou finanční analýzy, potažmo datové základny lesnických a dřevozpracujících podniků, se zabývá množství autorů. V České republice např. KUPČÁK (2005), KUPČÁK, ŠMÍDA (2015), LEVÁ et al. (2016a, 2016b), na Slovensku např. SEDLIAČIKOVÁ (2011). Kromě českých a slovenských autorů se finanční analýzou v podmínkách lesního hospodářství zabývají odborníci ve Velké Británii (LI, ZHANG 2014), v oblasti problematiky státních lesů je možné sledovat práce autorů ve Vietnamu (LE et al. 2013) či v jiných zemích.

Stručná charakteristika vybraných lesnických subjektů

Vojenské lesy a statky ČR, s. p., (dále jen VLS ČR) jsou účelovou organizací založenou zakládací listinou Ministerstva obrany ČR v roce 1989. V současnosti podnik hospodáří na 124 147 ha lesní půdy v majetku státu, což představuje 4,78 % lesní půdy v České republice. Podnik také hospodáří na 6 000 ha zemědělské půdy.

V roce 2014 bylo dosaženo nejlepšího hospodářského výsledku v historii podniku (provozní výsledek hospodaření ve výši 281 042 tis. Kč, výsledek hospodaření před zdaněním ve výši 286 837 tis. Kč, výsledek hospodaření za účetní období ve výši 209 739 tis. Kč). Hlavním zdrojem zisku v tomto období byl vysoký podíl nahodilé těžby společně s průměrným zpeněžením dříví ve výši 1 552 Kč/m³, celková těžba dřeva dosahovala v roce 2014 úrovně 1 053 387 m³. Z hlediska výnosů jsou za rok 2014 hlavní položkou tržby za dříví (72 % celkových výnosů) a výkony pro Ministerstvo obrany (12 % celkových výnosů). Průměrné náklady na pěstební činnost byly na úrovni 255 Kč/m³. Roční těžba v roce 2013 dosahovala úrovně 939 780 m³, průměrné zpeněžení dříví se v tomto roce dostalo na hodnotu 1 483 Kč/m³. V roce 2012 se roční těžba dřeva pohybovala na úrovni 915 243 m³ a průměrné zpeněžení dříví dosahovalo hodnoty 1 503 Kč/m³. Roky 2011 až 2010 se nesly z hlediska roční výše těžby dřeva v podobném duchu, v roce 2011 byl objem těžby dřeva 870 277 m³ při zpeněžení dříví v částce 1 408 Kč/m³, v roce 2010 se roční objem tržby pohyboval na úrovni 895 088 m³ při částce 1 408 Kč/m³. Organizační struktura je tvořena ředitelstvem podniku v Praze a 6 divizemi (Hořovice, Horní Planá, Karlovy Vary, Mimoň, Plumlov, Lipník nad Bečvou) (VLS ČR 2015).

Vojenské lesy a majetky SR, š. p., (dále jen VLM SR) jsou účelovou organizací Ministerstva obrany SR, která byla založena v roce 1993. V současnosti podnik hospodáří na 65 294 ha lesní půdy v majetku státu, což představuje 3,36 % lesní půdy ve Slovenské republice a na 3 085 ha zemědělské půdy. V roce 2014 bylo dosaženo provozního výsledku hospodaření ve výši 18 651 tis. Kč, výsledek hospodaření před zdaněním ve výši 13 202 tis. Kč, výsledek hospodaření za účetní období ve výši 3 974 tis. Kč. Hlavním zdrojem zisku v tomto období byly tržby z prodeje surového dřeva, ale vývoj trhu byl ovlivněn větrnou kalamitou Žofia, která byla největší živelnou katastrofou tohoto druhu za několik posledních desetiletí. Průměrné zpeněžení dříví se pohybovalo na úrovni 1 350 Kč/m³, celková těžba dřeva dosahovala v roce 2014 úrovně 321 938 m³ (podíl jehličnatých stromů tvořil přibližně 60 % a podíl listnatých stromů přibližně 40 % z celkového objemu roční těžby). Z hlediska výnosů jsou za rok 2014 hlavními položkami tržby za dříví (62 % celkových výnosů), tržby z výrobků a služeb zemědělství a z prodeje lesní biomasy. Roční těžba v roce 2013 dosahovala úrovně 317 264 m³, průměrné zpeněžení dříví se v tomto roce dostalo na hodnotu 1 273 Kč/m³. V roce 2012 se roční těžba dřeva pohybovala na úrovni 292 512 m³ a průměrné zpeněžení dříví dosahovalo hodnoty 1 270 Kč/m³. V roce 2011 byl objem těžby dřeva

320 077 m³ při zpeněžení dříví v částce 1 180 Kč/m³, v roce 2010 se roční objem tržby pohyboval na úrovni 350 424 m³ při zpeněžení dříví na úrovni 991 Kč/m³. Organizační struktura je tvořena ředitelstvem a 4 organizačními složkami (odštěpný závod Malacky, odštěpný závod Kežmarok, odštěpný závod Kamenica nad Cirochou a správa lesů Pliešovce) (VLM SR 2015).

Cílem předkládaného příspěvku je zhodnotit efektivnost hospodaření dvou vybraných státních lesních podniků formou aplikace nástroje finanční analýzy (zejména pomocí poměrových ukazatelů rentability, likvidity, aktivity, zadluženosti), provedení komparace výsledků těchto podniků v období 2005–2014 a stanovení trendů.

Zároveň je cílem této práce upozornit na potřebu tvorby kvalitní datové základny, která bude zahrnovat základní ekonomické a finanční charakteristiky pro potřeby zjištění ekonomické efektivnosti celého sektoru lesnictví, jež prozatím v rámci tohoto odvětví absentuje.

MATERIÁL A METODIKA

Za účelem zhodnocení efektivnosti hospodářské činnosti státních lesů v České a Slovenské republice v letech 2005–2014 byla využita data z:

- účetních závěrek vybraných státních lesnických subjektů v letech 2005–2014,
- databáze Amadeus (obsahuje srovnatelné finanční údaje podniků v Evropě),
- zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v letech 2005–2014,
- zprávy o lesním hospodářství ve Slovenské republice v letech 2005–2014.

Základem metodického přístupu předkládaného příspěvku je aplikace finanční analýzy. K tomuto účelu sloužila data z výše uvedených zdrojů. Tyto informace byly využity prvotně pro zhodnocení a posouzení hospodářské a finanční situace sledovaných podniků prostřednictvím vybraných ukazatelů, zejména poměrových ukazatelů rentability, likvidity a aktivity. Každý z těchto ukazatelů je vyjádřen formou vztahu, do kterého jsou doplněny příslušné hodnoty.

Analýza rentability

- ROE1 (rentabilita vlastního kapitálu) = (provozní VH + finanční VH / vlastní kapitál) * 100 (1)
- ROCE1 (rentabilita dlouhodobého kapitálu) = (provozní VH + finanční VH + nákladové úroky / vlastní kapitál + dlouhodobé závazky + dlouhodobé bankovní úvěry) * 100 (2)
- ROA1 (rentabilita celkového kapitálu) = (provozní VH + finanční VH / celková aktiva) * 100 (3)
- ROE2 = (VH za účetní období / vlastní kapitál) * 100 (4)
- ROCE2 = (VH za účetní období + nákladové úroky / vlastní kapitál + dlouhodobé závazky + dlouhodobé bankovní úvěry) * 100 (5)
- ROA2 = (VH za účetní období / celková aktiva) * 100 (6)

Analýza likvidity

- Běžná likvidita = oběžná aktiva / závazky z obchodních vztahů + krátkodobé bankovní úvěry (7)
- Pohotová likvidita = oběžná aktiva – zásoby / závazky z obchodních vztahů + krátkodobé bankovní úvěry (8)
- Doba obratu pohledávek = (pohledávky / tržby za prodej zboží + výkony + ostatní provozní výnosy + tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu + převod provozních výnosů) * 360 (9)

Analýza aktivity

- Obrat čistých aktiv = tržby za prodej zboží + výkony + ostatní provozní výnosy + tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu + převod provozních výnosů / vlastní kapitál + dlouhodobé závazky + dlouhodobé bankovní úvěry (10)
- Obrat zásob = tržby za prodej zboží + výkony + ostatní provozní výnosy + tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu + převod provozních výnosů / zásoby (11)
- Doba obratu závazků = (závazky / tržby za prodej zboží + výkony + ostatní provozní výnosy + tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu + převod provozních výnosů) (12)

VÝSLEDKY A DISKUSE

Souhrnný přehled o vyhodnocených ukazatelích v jednotlivých letech v oblasti rentability (vztahy 1–6) poskytuje tab. 1.

Průměrná hodnota rentability vlastního kapitálu podle vztahu (1) se v podniku VLS ČR pohybovala na úrovni 2,23 % (v rozpětí hodnot od 1,11 % v roce 2005 do 4,35 % v roce 2012), v porovnání s výsledky práce Kupčáka (KUPČÁK 2005), který sledoval rentabilitu vlastního kapitálu u tohoto podniku v letech 1998–2003 (v tomto období bylo dosaženo průměrné hodnoty 0,51 %) došlo k výraznému nárůstu průměrných hodnot. U podniku VLM SR se průměrná hodnota pohybovala na úrovni 1,14 % (v rozpětí hodnot od 0,34 % v roce 2012 do 3,92 % v roce 2005). Tento ukazatel vyjadřuje výnosnost kapitálu vloženého do podniku (KNÁPKOVÁ et al. 2013). Ve sledovaném období jsou hodnoty podniku VLS ČR rostoucí, oproti tomu u podniku VLM SR je trend klesající. Podle vztahu (4) je průměrná hodnota rentability vlastního kapitálu ve sledovaném období na úrovni 1,68 % (v rozpětí hodnot od 0,51 % v roce 2007 do 3,49 % v roce 2012) u podniku VLS ČR, u podniku VLM SR dosahuje průměrná hodnota podle vztahu (4) úroveň 0,75 % (v rozpětí od 0,10 % v roce 2010 do 2,62 % v roce 2005). V porovnání s výsledky výzkumu Levé et al. (LEVÁ et al. 2016a) jsou hodnoty ukazatelů jednoznačně nižší než sledovaný soubor 55 lesnických podniků v ČR i než průměrné hodnoty 197 podniků lesního hospodářství v ČR (LEVÁ et al. 2016b).

Rentabilita výnosů podle vztahu (2) dosahuje u podniku VLS ČR průměrných hodnot ve sledovaném období úroveň 2,09 % (v rozpětí od 1,38 % v roce 2009 do 3,56 % v roce 2014), v porovnání s výsledky

Kupčáka (KUPČÁK 2005) je v tomto podniku dosahováno v průměru o 0,3 % nižších hodnot rentability výnosů a trend je zde rostoucí. Podnik VLM SR dosahuje v tomtéž období průměrných hodnot 1,43 % (v rozpětí od 0,63 % v roce 2012 do 4,03 % v roce 2005), trend je zde v časové řadě klesající. Rentabilita výnosů podle vztahu (5) dosahuje u podniku VLS ČR průměrných hodnot na úrovni 1,55 % (v rozpětí od 0,51 % v roce 2007 do 2,32 % v roce 2013), trend je rostoucí. U podniku VLM SR se jedná o průměrné hodnoty na úrovni 1,1 % (v rozpětí od 0,41 % v roce 2014 do 2,84 % v roce 2005) a trend je v časové řadě klesající.

Rentabilita celkového kapitálu činí podle vztahu (3) u podniku VLS ČR v průměrných hodnotách úroveň 2,18 % (v rozpětí od 1,08 % v roce 2005 do 4,25 % v roce 2012), což je v porovnání s výsledky Kupčáka (KUPČÁK 2005) u stejného podniku jednoznačně více a trend tohoto ukazatele je rostoucí. U podniku VLM SR rentabilita celkového kapitálu dosahuje ve sledovaném období průměrné hodnoty 0,88 % (v rozpětí od 0,28 % v roce 2012 do 2,63 % v roce 2005) a trend je klesající. Podle vztahu (6) je u podniku VLS ČR dosahováno průměrné hodnoty ve sledovaném období úroveň 1,64 % (v rozpětí od 0,50 % v roce 2007 do 3,41 % v roce 2012) – opět je trend rostoucí, u podniku VLM SR se jedná o hodnoty 0,58 % (v rozpětí od 0,08 % v roce 2009 do 1,79 v roce 2006), zde je trend klesající.

Souhrnný přehled o vyhodnocených ukazatelích v jednotlivých letech v oblasti likvidity (vztahy 7–9) poskytuje tab. 2.

Průměrná hodnota běžné likvidity podle vztahu (7) se v podniku VLS ČR pohybovala na úrovni 6,75 (v rozpětí hodnot od 4,22 v roce 2009 do 10,43 v roce 2014) a průměrná hodnota pohotovosti likvidity podle vztahu (8) se pohybovala na úrovni 6,10 (v rozpětí hodnot od 3,99 v roce 2006 do 9,69 v roce 2014). V porovnání s výsledky Kupčáka (KUPČÁK 2005), který sledoval běžnou i pohotovostní likviditu stejného podniku v letech 1998–2003, byly průměrné hodnoty sice nižší (běžná likvidita na úrovni 5,02 a pohotovostní likvidita na úrovni 4,05), ale i tak dosahovaly vyšších hodnot, než které jsou obecně doporučovány. Trend u obou ukazatelů je do roku 2009 proměnlivý, od roku 2010 vykazují hodnoty stabilní nárůst. Vyšší hodnoty lze na jedné straně hodnotit pozitivně – podnik je schopen dostát svým závazkům. Na druhé straně však prostředky vázané v zásobách či pohledávkách nepřinášejí podniku zisk, a snižují tedy jeho rentabilitu. K řešení této situace je třeba přistupovat individuálně a volit vlastní strategii dle vztahu vedení podniku k riziku a požadavkům na rentabilitu.

Tab. 1.

Ukazatele rentability v letech 2005–2014 (%)
Profitability ratios in 2005–2014 (%)

Rok/Ukazatel Year/Indicator	ROE1		ROCE1		ROA1		ROE2		ROCE2		ROA2	
	ČR ¹	SR ²	ČR	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR	SR
2005	1,11	3,92	-	4,03	1,08	2,63	0,86	2,62	-	2,84	0,84	1,76
2006	1,52	2,56	1,53	2,82	1,47	2,16	1,22	2,12	1,23	2,39	1,19	1,79
2007	1,67	1,70	1,67	1,97	1,63	1,39	0,51	1,36	0,51	1,66	0,50	1,11
2008	1,72	0,55	1,72	1,13	1,69	0,45	1,47	0,34	1,47	0,93	1,44	0,27
2009	1,38	0,36	1,38	0,75	1,34	0,30	1,47	0,10	1,47	0,51	1,43	0,08
2010	1,59	0,41	1,59	0,74	1,55	0,33	1,22	0,25	1,22	0,60	1,19	0,20
2011	2,20	0,45	-	0,78	2,16	0,37	1,63	0,18	-	0,53	1,60	0,15
2012	4,35	0,34	-	0,63	4,25	0,28	3,49	0,12	-	0,43	3,41	0,10
2013	3,21	0,40	3,21	0,63	3,14	0,34	2,32	0,19	2,32	0,43	2,27	0,16
2014	3,56	0,67	3,56	0,86	3,49	0,56	2,60	0,20	2,60	0,41	2,55	0,17

Zdroj/Source: Databáze Amadeus/Amadeus Database, 2016
Captions: ¹Czech Republic; ²Slovak Republic

Průměrná hodnota běžné likvidity podle vztahu (7) se v podniku VLM SR pohybovala na úrovni 0,34 (v rozpětí hodnot od 0,22 v roce 2014 do 0,49 v roce 2005), a průměrná hodnota pohotovosti likvidity podle vztahu (8) se pohybovala na úrovni 0,27 (v rozpětí hodnot od 0,16 v roce 2014 do 0,41 v roce 2005), trend těchto ukazatelů vykazuje mírně klesající směr.

Průměrná hodnota doby obratu pohledávek podle vztahu (9) se v podniku VLS ČR pohybovala na úrovni 32,6 dní (v rozpětí od 27 dní v roce 2014 do 51 dní v roce 2007), u podniku VLM SR se průměrná hodnota pohybovala na podobné úrovni 28,7 dní (v rozpětí od 20 dní v roce 2013 do 43 dní v roce 2010). KUPČÁK (2005) uvádí, že ve sledovaném období 1998–2003 se průměrná hodnota doby obratu pohledávek pohybuje na úrovni 60 dní, tedy oba sledované podniky v letech 2005–2014 dosahují nižších hodnot.

Souhrnný přehled o vyhodnocených ukazatelích v jednotlivých letech v oblasti aktivity (vztahy 10–12) poskytuje tab. 3.

Průměrná hodnota čistého obratu aktiv podle vztahu (10) se v podniku VLS ČR pohybovala na úrovni 0,28 (v rozpětí hodnot od 0,22 v roce 2005 do 0,36 v roce 2007), v podniku VLM SR se ukazatel pohyboval taktéž na úrovni 0,28 (v rozpětí hodnot 0,20 v roce 2009 do 0,66 v roce 2014). S podobným výsledkem u ukazatele obratu stálých aktiv se setkal ve své práci KUPČÁK (2005), kde byla za sledované období průměrná hodnota 0,23. Oba podniky vykazují stabilní trend ve sledovaném období.

Průměrná hodnota obratu zásob podle vztahu (11) se v podniku VLS ČR pohybovala na úrovni 18,77 (v rozpětí od 16,14 v roce 2008 do 20,54 v roce 2014), trend je ve sledovaném období stabilní, v podniku VLM SR se ukazatel pohyboval na úrovni 27,86 (v rozpětí od 22,52 v roce 2008 do 32,58 v roce 2012) a vykazuje mírně rostoucí hodnoty.

Průměrná hodnota doby obratu závazků podle vztahu (12) se v podniku VLS ČR pohybovala na úrovni 9 dní (v rozpětí od 0 dní v roce 2005 do 15 dní v roce 2006), u podniku VLM SR se ukazatel pohyboval na úrovni 38 dní (v rozpětí od 21 dní v roce 2009 do 61 dní

v roce 2005). Trend je u obou podniků ve sledovaném období velmi proměnlivý.

Z vývoje ukazatelů rentability, likvidity i aktivity v časové řadě 2005–2014 u podniku VLS ČR je patrný zlom v roce 2011, od tohoto roku jsou hodnoty ukazatelů stabilně vyšší než v předcházejícím období. Zvýšení hodnot ukazatelů ve všech výše popsaných oblastech je zapříčiněno růstem výsledku hospodaření (tržeb), který měl několik příčin. V roce 2011 se ceny dříví držely na vysoké úrovni a také poptávka byla živá během celého období, dále byl trh ovlivněn ekonomickými vlivy dluhové krize v EU, ale i výpadkem části domácího trhu v počátku roku. Rok 2012 se nesl v podobném duchu, VLS ČR vyplnil mezeru na trhu a přispěl ke stabilitě situace na trhu. Celý rok byl obdobím živé poptávky na straně surového dříví, zejména vlivem německé a ruské poptávky na českém spotovém trhu. Rok 2013 plynule navázal na rok 2012. V roce 2014 bylo dosaženo nejvyššího výsledku hospodaření v historii podniku, což se pochopitelně odrazilo i ve sledovaných ukazatelích. V neposlední řadě je ekonomická situace kladně ovlivněna dobrými dlouhodobými obchodními vztahy, což potvrzuje i OLSCHIEWSKI et al. (2015).

Jak uvádí TSCHACHA a WALTER (2009), lesnictví ve střední Evropě je obecně ovlivněno především trvale rostoucí poptávkou po dřevě, zvýšením produkčních rizik v důsledku klimatických změn, globalizací, tedy přeměnou bývalých regionálních trhů v trhy globální, zachováním biologické rozmanitosti a principy udržitelnosti, neboť ty se stále více stávají předpokladem pro sociální přijetí hospodářské lesnické činnosti.

Vzhledem k interpretovaným výsledkům je nutno podotknout, že cílem předkládané práce nebyly vyčerpávající analýzy kvantifikovaných hodnot. Vzhledem k rozsahu příspěvku tento poskytuje základní vhled na danou problematiku a vyplývá z něj potřeba zpracování obdobných analýz nezbytných pro posouzení celkové výnosnosti lesa jako ekonomické kategorie, což – jak uvádí KUPČÁK (2005) – může vedle podnikové sféry napomoci pro posuzování lesní renty, ověřování nákladových a výnosových modelů při oceňování lesů, dotační politice státu apod.

Tab. 2.
Ukazatele likvidity v letech 2005–2014
Liquidity ratios in 2005–2014

Rok/Ukazatel Year/Indicator	Běžná likvidita/ Current ratio		Pohotová likvidita/ Quick ratio		Doba obratu pohledávek/ Collection period	
	ČR ¹	SR ²	ČR	SR	ČR	SR
2005	5,41	0,49	4,88	0,41	0	38
2006	4,43	0,33	3,99	0,27	37	29
2007	6,38	0,43	5,54	0,33	51	24
2008	5,59	0,34	4,71	0,26	34	23
2009	4,22	0,37	3,67	0,29	43	28
2010	5,69	0,36	5,12	0,30	39	43
2011	7,72	0,31	7,00	0,24	32	26
2012	7,78	0,30	7,19	0,24	29	34
2013	9,90	0,30	9,13	0,23	34	20
2014	10,43	0,22	9,69	0,16	27	22

Zdroj/Source: Databáze Amadeus/Amadeus Database, 2016
Captions: ¹Czech Republic; ²Slovak Republic

Tab. 3.
Ukazatele aktivity v letech 2005–2014
Activity ratios in 2005–2014

Rok/Ukazatel Year/Indicator	Čistý obrat aktiv/ Net assets turnover		Obrat zásob/ Stock turnover		Doba obratu závazků/Credit period	
	ČR ¹	SR ²	ČR	SR	ČR	SR
2005	0,22	0,66	19,15	22,76	0	61
2006	0,27	0,24	19,30	30,37	15	41
2007	0,36	0,25	18,47	24,06	11	42
2008	0,29	0,23	16,14	22,52	7	57
2009	0,26	0,20	17,40	27,29	9	21
2010	0,28	0,20	21,08	31,04	11	27
2011	0,26	0,22	18,77	26,25	10	31
2012	0,27	0,21	19,76	32,58	10	39
2013	0,26	0,22	17,08	30,78	9	28
2014	0,29	0,24	20,54	30,96	8	32

Zdroj/Source: Databáze Amadeus/Amadeus Database, 2016
Captions: ¹Czech Republic; ²Slovak Republic

ZÁVĚR

Z výsledku analýzy je patrné, že z hlediska poměrových ukazatelů dosahuje podnik Vojenské lesy a statky ČR, s. p., lepších výsledků, a to i z hlediska trendů. Je však nutné brát v potaz specifika lesního hospodářství a specifika podniku jako takového, což je účelové posláni obou podniků.

Článek je příspěvkem, který má upozornit na potřebu obdobných analýz a odvětvových průměrů v sektoru lesního hospodářství, aby bylo umožněno provádět komparace s jinými odvětvími národního hospodářství.

Poděkování:

Tento článek vznikl za podpory Interní grantové agentury (IGA) PEF ČZU v Praze, číslo 20151037 – „Návrh na zlepšení vypovídací schopnosti ekonomických ukazatelů používaných pro hodnocení finanční výkonnosti lesních závodů v České republice“ a za podpory Celouniverzitní interní grantové agentury ČZU v Praze (CIGA), číslo 20174315 – „Analýza stavu a perspektiv dřevozpracujícího průmyslu v ČR“.

LITERATURA

- AMADEUS. 2016. A database of comparable financial information for public and private companies across Europe. BUREAU VAN DIJK, Bratislava. [online]. [cit. 2016-01-24]. Dostupné na/ Available on: <https://amadeus.bvdinfo.com/version-201739/home.serv?product=amadeusneo>
- CHOW C., STEDE W. VAN DER 2006. The use and usefulness of nonfinancial performance measures. *Management Accounting Quarterly*, 7 (13): 1–8.
- KEENAN R.J., REAMS G.A., ACHARD F., FREITAS J.V., GRAINGER A., LINDQUIST E. 2015. Dynamics of global forest area: results from the FAO global forest resources assessment 2015. *Forest Ecology and Management*, 352: 9–20. DOI: 10.1016/j.foreco.2015.06.014
- KNÁPKOVÁ A., PAVELKOVÁ D., ŠTEKER K. 2013. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. Praha, Grada: 236 s.
- KUPČÁK V. 2004. Rentabilita státních podniků v lesním hospodářství ČR. *Lesnická práce*, 83: 407–409.
- KUPČÁK V. 2005. Elementary financial analysis of the forests of the Czech Republic, state enterprise. *Journal of Forest Sciences*, 51: 127–140.
- KUPČÁK V., ŠMÍDA Z. 2015. Forestry and wood sector and profitability development in the wood-processing industry of the Czech Republic. *Journal of Forest Science*, 61 (6): 244–249. DOI: 10.17221/113/2014-JFS.
- KROTT M. 2008. Forest government and forest governance within a Europe in change. In: Cesaro, L. et al. (eds.): *The multifunctional role of forests: policies, methods and case studies*. Joensuu, EFI: 13–25. EFI Proceedings No. 55, 2008.
- LE D.T., PRETZSCH J., LEHMANN L., BAO H. 2013. Transformation of state forest enterprises in Vietnam: a financial analysis of different organizational scenarios regarding the management of natural forests. In: Tielkes, E. (ed.): *Agricultural development within the rural-urban continuum*. Book of abstracts. September 17–19, 2013, Tropentag. Göttingen, Cuvillier: 281.
- LEVÁ M., ČERMÁKOVÁ H., VOSTROVSKÁ H., STÁROVÁ M. 2016a. Hodnocení rentability u vybraných podniků poskytujících služby lesnímu hospodářství v České republice. *Zprávy lesnického výzkumu*, 61 (2): 145–150.
- LEVÁ M., ČERMÁKOVÁ H., STÁROVÁ M., VOSTROVSKÁ H. 2016b. The assessment of forestry companies in the Czech Republic with focus on profitability. *Journal of Forest Science*, 62 (3): 116–125. DOI: 10.17221/88/2015-JFS.
- LI Y., ZHANG D. 2014. Industrial timberland ownership and financial performance of US forest products companies. *Forest Science*, 60 (3): 569–578.
- MUCHIRI P.N., PINTELON L., MARTIN H., DE MEYER A.-M. 2010. Empirical analysis of maintenance performance measurement in Belgian industries. *International Journal of Production Research*, 48 (20): 5905–5924. DOI: 10.1080/00207540903160766
- OLIVA J. 2006. Vliv státu na vlastnictví lesů. *Zprávy lesnického výzkumu*, 51 (4): 265–271.
- OLSCHEWSKI R., SCHALLER M., DITTGEN A., LEMM R., KIMMICH CH., MARKOVIC J., THEES O. 2015. Marktverhalten öffentlicher Forstbetriebe in Graubünden und im Aargau. *Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen*, 166 (3): 282–290. DOI: 10.3188/szf.2015.0282.
- SEDLÁČEK J. 2011. Finanční analýza podniku. Brno, Computer Press: 152 s.
- SEDLIAČIKOVÁ M. 2011. Prognózovanie finančnej situácie v podniku drevárskeho priemyslu. *Acta Facultatis Xylogiae Zvolen*, 53 (2): 93–101.
- SPRÁVA. 2015. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014. Bratislava, MPRV SR: 83 s.
- ŠMÍDA Z., DUĐÍK R. 2014. Analýza podnikatelských subjektů v lesním hospodářství České republiky s ohledem na dostupnost účetních informací vybraných subjektů. *Zprávy lesnického výzkumu*, 59 (1): 55–65.
- TSCHACHA K., WALTER H.S. 2009. Globale Trends und ihre Auswirkungen auf die Unternehmensstrategie der Bayerischen Staatsforsten. *Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen*, 160 (12): 384–392. DOI: 10.3188/szf.2009.0384.
- VLM SR. 2015. Výročná správa za rok 2014. Pliešovce, Vojenské lesy a majetky SR: 11 s.
- VLS ČR. 2015. Výroční zpráva 2014. Praha, Vojenské lesy a statky: 50 s. Dostupné na/ Available on: https://www.vls.cz/media/downloadables/VLS_Vyrocní_zpráva_2014_web.pdf
- ZOBRIST K.W., COMNICK J.M., MCCARTER J.B. 2006. Economatic: A new tool that integrates financial analysis with forest management simulations. *Western Journal of Applied Forestry*, 21 (3): 134–141.
- ZPRÁVA. 2015. Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2014. Praha, MZe ČR: 134 s.

ECONOMIC ASSESSMENT OF MINORITY STATE FOREST ENTERPRISES IN THE CZECH REPUBLIC AND SLOVAK REPUBLIC IN 2005-2014

SUMMARY

The paper aims to assess the financial situation of selected state-owned forestry companies by means of basic financial indicators.

The paper analyses two companies: (i) Vojenské lesy a statky ČR (VLS) in the Czech Republic, and (ii) Vojenské lesy a majetky SR (VLM) in Slovakia. The results were monitored and evaluated for the period of 2005–2014.

A summary analysis was created on the basis of the available data, focusing on three indicator groups: profitability (specifically return on equity, return on capital employed and return on assets), liquidity (specifically current ratio, quick ratio and collection period), and activity (specifically net assets turnover, stock turnover and credit period). These groups give a fundamental insight into the financial situation of the monitored companies and the trends they face. Data were taken from financial statements of companies and the Amadeus database that collects accounting and financial data.

The indicators and trends in all three groups are calculated and commented in the paper.

In profitability, VLS ČR is clearly superior with an upward trend from 2010. In VLM SR, all profitability values were several times lower and exhibited a downward trend in the monitored period (see Tab. 1).

In liquidity, the results were similar. It should be emphasised that VLS ČR had high levels of current and quick liquidity, while VLM SR reported very low figures compared to recommended values (see Tab. 2).

As regards activity, both companies had the same average values for net asset turnover in the monitored period. Liabilities turnover oscillated for both companies in the monitored period, while the average values are 9 and 38 days for VLS ČR and VLM SR, respectively (see Tab. 3).

Specific factors pertaining to forestry must be taken into account, in this case particularly the purpose of existence of both companies.

The paper points out that it is necessary to create a high-quality database that will include financial data needed to assess the efficiency of the entire forestry sector. Such a database is not currently available.

Zasláno/Received: 16. 08. 2016

Přijato do tisku/Accepted: 10. 11. 2016